

ΣΑΪΜΟΝ ΤΕΡΝΙ

ΚΑΛΙΓΟΥΛΑΣ

Ο καταραμένος αυτοκράτορας

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Καλιγούλας – Ο καταραμένος αυτοκράτορας**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: Caligula

Από τις Εκδόσεις Orion, Λονδίνο 2018

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Simon Turney

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Χρήστος Καψάλης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Τσίρης

ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Δημήτρης Χαροκόπος

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μερσίνα Λαδοπούλου

© Simon Turney, 2018

© Φωτογραφιών εξωφύλλου: Collaboration JS/arcangel, Ukki Studio/shutterstock

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2019

Πρώτη έκδοση: Απρίλιος 2019

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2957-1

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2958-8

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Από το 1979 Publishers since 1979

Έδρα: Head Office:

Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση 121, Tatoi Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Βιβλιοπωλείο: Bookstore:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΣΑΪΜΟΝ ΤΕΡΝΙ

ΚΑΛΙΓΟΥΛΑΣ

Ο καταραμένος αυτοκράτορας

Μετάφραση: Χρήστος Καψάλης

*Για την Tracy, που με κρατάει στον ίδιο δρόμο,
και τον Marcus και την Callie, που με κρατούν στον λοξό*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Damnatio Memoriae.....	11
Η Ιουλιοκλαυδιανή Δυναστεία.....	13
Η Ρώμη του Καλιγούλα	15
Μέρος Πρώτο: Τα παιδιά του Γερμανικού	23
I. Στάχτες και μια άδεια καρδιά	25
II. Απλές γρατζουνιές.....	44
III. Μπελάδες.....	60
IV. Η παλιά Ρώμη σβήνει	73
V. Το σπίτι της Αντωνίας.....	98
Μέρος Δεύτερο: Η αετοφωλιά του Τιβέριου	121
VI. Σκορπιός	123
VII. Επικίνδυνο νόημα	137
VIII. Γιρλάντες, λάβαρα και λευκά ριχτάρια	154
IX. Η εποχή των κοράκων	168
X. Μια μακρινή κραυγή	182
XI. Οι φτερούρες των Ερινύων	198
Μέρος Τρίτο: Η βασιλεία του χρυσού πρίγκιπα.....	237
XII. Μια χρυσή εποχή	239
XIII. Οπλές βροντούν	259
XIV. Αίμα.....	276
XV. Μια κατάσταση άλικης σκοτεινιάς.....	289
XVI. Σημεία	306

XVII. Ο σπόρος των Ιουλίων	313
XVIII. Το αντικείμενο της χολής του.....	327
XIX. Η καθαρήρια φωτιά	359
XX. Η ρήξη εντείνεται.....	382
XXI. Προδοσία και μυστικότητα	399
XXII. Ατίμωση	420
Μέρος Τέταρτο: Η πτώση των αυτοκρατοριών	439
XXIII. Ατσάλι, φωτιά και αίμα	441
XXIV. Μια λεγεώνα επίορκων	459
XXV. Η λεπίδα πάνω στον λαιμό μου.....	478
XXVI. Μοναξιά.....	498
XXVII. Ψυχρά λόγια ειπωμένα σιγανά.....	515
XXVIII. Τριάντα χτυπήματα	531
XXIX. Αυτός ο τάφος.....	552
Ιστορικό σημείωμα	559
Ευχαριστίες	569

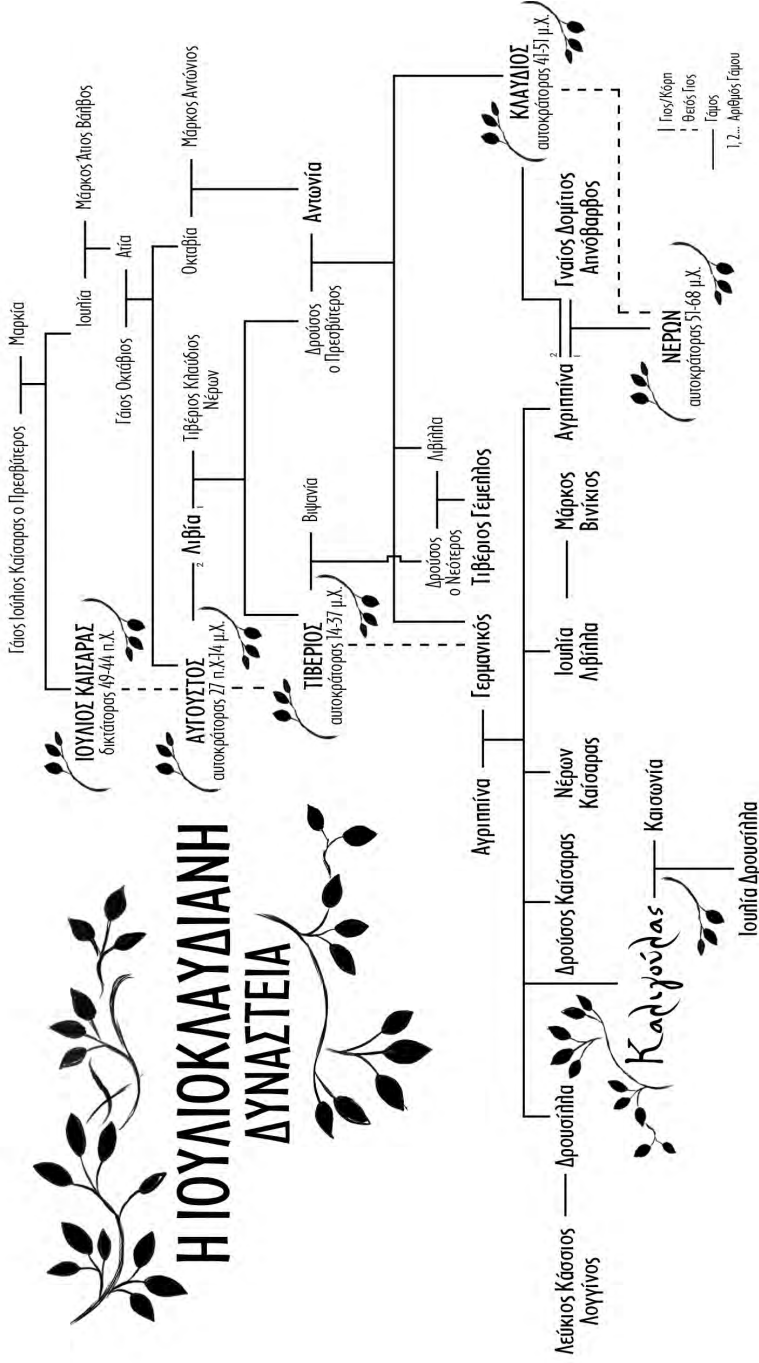
DAMNATIO MEMORIAE

Με τον θάνατο ενός αυτοκράτορα, εξελίχθηκε σε πάγια τακτική της Συγκλήτου να αποθεώνει το όνομά του, δηλαδή να τον ανάγει σε θεό και να αναγνωρίζει τη λατρεία του. Εφόσον ο αυτοκράτορας, όμως, είχε αποδειχθεί απεχθής στη διαδρομή του, η Σύγκλητος είχε τη δυνατότητα να επιλέξει την ακριβώς αντίθετη αντιμετώπιση, και να τον διασύρει αντί να τον αποθεώσει, οπότε προέκυπτε η αποκαλούμενη *damnatio memoriae*, δηλαδή ο αναθεματισμός της μνήμης του (και αποτελεί σύγχρονο όρο). Χωρίς τον παραμικρό δισταγμό ή τυμπανοκρουσίες, το όνομα του αυτοκράτορα εξαλειφόταν από όλες τις δημόσιες επιγραφές (διαδικασία γνωστή ως *abolitio nominis*, δηλαδή απαλοιφή ονόματος), η μορφή του αφαιρούνταν από τις νωπογραφίες, τα αγάλματά του συνθλίβονταν. Σε ορισμένες περιπτώσεις, στόχος γίνονταν ακόμα και τα νομίσματα που έφεραν τη μορφή του. Ο αυτοκράτορας δε στερούνταν απλώς τη θέση του στον ουρανό, αλλά εξαφανιζόταν από την Ιστορία. Αυτή ήταν η μοίρα των μοχθρών, των λαομίσητων ή των άτυχων.

Η ΙΟΥΛΙΟΚΛΑΥΔΙΑΝΗ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ

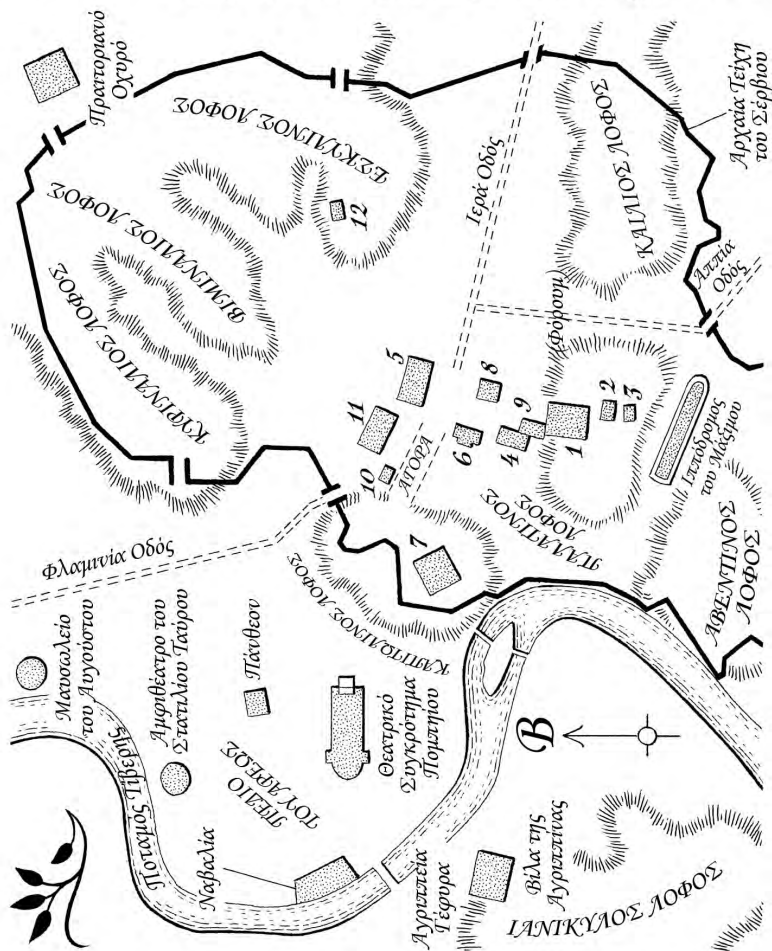
| Παιδί/Κόρη
 | Βασίλειο
 | Γάμος
 |... Αμφίβλοιο Γάμου

ΝΕΡΩΝ
 αυτοκράτορας 54-68 μ.Χ.

ΚΑΛΙΓΟΥΣ
 αυτοκράτορας 41-54 μ.Χ.

Η ΡΩΜΗ ΤΟΥ ΚΑΛΙΓΟΥΛΑ

1. Ανάκτορο του Τιβέριου
2. Οίκος της Αντανίας
3. Οίκος του Αυγούστου
4. Ναός των Διοσκουρίων
5. Αμιλία Βασιλική
6. Βήμα
7. Ναός του Δία
8. Ναός του Θεϊκού Κάισαρα
9. Προέκταση Καλγούλα
10. Φυλακές Τιβλλιανού
11. Κουρία
12. Οίκος του Πρόκλουλου

Ξεκινά με αναλαμπές.

Εκτυφλωτικές, καθηλωτικές αναλαμπές κόκκινου και λευκού, οι οποίες σταδιακά παίρνουν τη μορφή μιας πορφυρής κομοστέγης, με το ολόλαμπρο φως του ρωμαϊκού καλοκαιριού να τη διαπερνά σαν λεπίδα. Ο κόσμος κάτω από το στέγαστρο αυτό έχει μια φοβερή, άλικη χροιά, τσακισμένος και μαχαιρωμένος από εκείνες τις κοφτερές δέσμες φωτός.

Ο βρυχηθμός του πλήθους εξακολουθεί να ακούγεται σαν μια βοή να αναδύεται κάπου στο βάθος.

Κινούμαι, περπατώ χαλαρά, ψύχραιμα.

Με κατακλύζει ένα αλλόκοτο αίσθημα ανίας, αν και αυτό δεν είναι παρά ένα συναισθηματικό σκάφος που πλέει σε μια θάλασσα απόγνωσης που εκτεινόταν ανέκαθεν εκεί, σκοτεινή και απέραντη, απειλώντας να με καταπιεί. Τώρα, όμως, αυτό αλλάζει. Στην αταραξία του νου μου εισβάλλουν νέα συναισθήματα... έντονα, τρομακτικά.

Το απρόσμενο. Ένα σοκ. Φρίκη, ίσως. Πώς είναι δυνατόν να συμβαίνει αυτό;

Το χέρι μου υψώνεται προκειμένου να αποκρούσει την αόρατη απειλή. Όχι! Περιτριγυρίζομαι αποκλειστικά από έμπιστους. Δεν μπορεί να συμβαίνει αυτό. Μια τέτοια απειλή είναι έργο εχθρών, όχι φίλων.

Αστραφτερό μέταλλο – γαλάζιο ατσάλι από το Νωρικόν, που πάνω του αντανακλάται εκείνη η απαίσια, κόκκινη λάμψη που διαποτίζει τα πάντα – τινάζεται καταπάνω μου. Αποτραβιέμαι, κι η λεπίδα που σημαδεύει την καρδιά μου καταλήγει να σκίσει σάρκα και να τριφτεί πάνω σε οστό.

Αγωνία. Αναλαμπές αγωνίας και πανικού. Σάστισμα και τρόμος. Αίματα. Το χέρι μου σηκώνεται και φαντάζει αλλόκοτα μαύρο

μέσα στο κόκκινο του σκεπαστού κόσμου μου. Τόσο αίμα. Προσπαθώ να αντιδράσω, όμως κάτι με εμποδίζει. Με σταματά.

Συνειδητοποιώ ότι είμαι ανήμπορη, και είναι έμπιστοι αυτοί που γυρεύουν τον χαμό μου. Γιατί; Τι έχω κάνει για να μου αξίζει αυτό;

Φωνάζω, όμως εκείνη η φωνή δεν πηγαίνει πουθενά, συγκεντρώνεται ψηλά στην άνευρη, πορφυρή κομοστέγη και από εκεί εκσφενδονίζεται πίσω, καταπάνω μου. Οι μυριάδες φωνές πέρα μακριά εξακολουθούν να επευφημούν, ανυποψίαστες για τον κίνδυνο που διατρέχω.

Πλέον, τα πάντα είναι πανικός. Δεν μπορώ να κάνω το παραμικρό.

Εκείνη η λεπίδα, που τώρα έχει αποκτήσει μια επιπλέον άλικη χροιά από το ζωτικό μου αίμα, αποτραβιέται, το πρόσωπο πίσω της μοιάζει αγριμιού, δόντια γυμνωμένα, σαν λύκου που υπερασπίζεται ένα μισοφαγωμένο κουφάρι από τα μέλη της αγέλης του.

Πασχίζω ακόμη να αντιδράσω, να αντισταθώ, όμως αποτυγχάνω, εμποδίζομαι. Το τραύμα που έβαψε τη λεπίδα μπροστά μου είναι μια λαίλαπα πάνω στη σάρκα μου, απλώνει τα πλοκάμια τού πόνου σε ολόκληρο το κορμί μου. Το να βλέπω τη ζωή μου να βάφει ένα ξίφος... Διακρίνω φευγαλέα το είδωλο του προσώπου μου πάνω στη λιπαρή, κόκκινη επιστρωση. Δε μοιάζω πανικόβλητη, ούτε ταλανισμένη. Απλά, θλιμμένη.

Όμως, δεν είναι η λεπίδα αυτή που θα έπρεπε να φοβάμαι.

Η λεπίδα που μου στερεί τον κόσμο μου είναι η αθέατη. Θερμίζει τη σάρκα, έτσι που την αισθάνομαι να ακρωτηριάζει τα νήματα εντός μου, εκείνα που δένουν τη ζωή με τούτο το σαρκίο. Η καρδιά μου σταματά – μια ατσάλινη αιχμή την καρφώνει.

Τα μάτια μου γουρλώνουν. Το λυσσασμένο πρόσωπο σιμώνει. Είμαι ήδη νεκρή, όμως στέκομαι ακόμη – αισθάνομαι ακόμη, καθώς εκείνο το αγρίμι βυθίζει τη λεπίδα του άλλη μία φορά. Ένας άλλος έρχεται από πίσω. Κι ένας ακόμα από το πλάι. Κάθε χτύπημα είναι πλέον μια προσβολή, τίποτε περισσότερο, αφού ο θάνατος έχει επέλθει. Κάθε νέο χτύπημα είναι μια δήλωση από εκείνους που αγάπησα και εμπιστευτήκα.

Τριάντα χτυπήματα στο σύνολο. Τριάντα πληγές που δεν τραυματίζουν απλά τη σάρκα, σακατεύουν την ίδια μου την ψυχή.

Πέφτω τώρα, η πορφυρή κομοστέγη υποχωρεί, οι αναλαμπές των κοφτερών σαν λεπίδες φωτεινών δεσμών δεν μπορούν πια να με ζεστάνουν. Τίποτε δεν πρόκειται να με ζεστάνει ξανά.

Διακρίνω το πιο γνώριμο από όλα τα πρόσωπα...

Ξυπνώ απότομα, ο ουρανίσκος μου κατακλύζεται από τη γεύση του τρόμου. Ένας απλός εφιάλτης ήταν κι αυτή τη φορά; Ή μήπως κάτι περισσότερο; Τώρα θυμάμαι. Θυμάμαι ποια είμαι. Και θυμάμαι πώς ξεκίνησε.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ
ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ

*«Αυτός που γεννήθηκε στο στρατόπεδο και ανατράφηκε
ανάμεσα στα όπλα της πατρίδας του έδωσε από την αρχή
σημάδι πως τον προόριζε η μοίρα να κυβερνήσει»*

*–Πλίνιος, όπως παρατίθεται στο
Σουητώνιος: Βίοι Καισάρων | Βίος Καλιγούλα*

I

Στάχτες και μια άδεια καρδιά

Ονομάζομαι Ιουλία Λιβίλλα, είμαι κόρη του Γερμανικού και αδερφή του αυτοκράτορα Γάιου, του αποκαλούμενου Καλιγούλα. Και αν είναι να ξεκινήσω την ιστορία αυτή από κάποια λογική αφηγηρία, τότε πρέπει να το κάνω καταγράφοντας την πρώτη μου ανάμνηση από εκείνον.

Ο πατέρας μου, ο σπουδαίος κατακτητής στρατηγός που λάτρευε η Ρώμη –αν όχι ο αυτοκράτοράς της–, είχε περάσει έναν χρόνο στη Συρία ως κυβερνήτης της πριν φύγει από τη ζωή μάλλον ξαφνικά, από ασθένεια· ή από το φαρμάκι του αυτοκράτορα, όπως θα ήθελαν κάποιοι, συμπεριλαμβανομένης της μητέρας μου, να πιστέψετε. Δεν έχω την παραμικρή ανάμνηση από εκείνο τον γεμάτο σκόνη τόπο, προφανώς. Ήμουν μωρό ακόμη όταν ο πατέρας μου πέθανε και η μητέρα μου πήρε τα παιδιά της και επέστρεψε στη Ρώμη, με τις στάχτες του συζύγου της και μια άδεια καρδιά.

Οπότε, έφτασα στη Ρώμη μαζί με τους άλλους, κουρνιασμένη στην αγκαλιά της μητέρας μου, το έτος των υπάτων Σιλανού και Βάλβου – μια νεκρική πομπή που επέστρεφε από μακρινούς τόπους σε μια πόλη που θρηνούσε, υπό έναν μοχθηρό αυτοκράτορα. Αποβιβαστήκαμε στην Όστια και μεταβήκαμε στη Ρώμη, όπου διασχίσαμε την πόλη με ρυθμό μεγαλόπρεπο, μια κατηφής οικογένεια ανάμεσα στα πλήθη που οδύρονταν και είχαν συγκεντρωθεί για να παρακολουθήσουν την επιστροφή του λατρεμένου Γερμανικού στην πατρίδα, για τελευταία φορά. Ήμαστε ολότελα αμίλητοι και αυ-

σθηροί, η Δρουσίλλα και η Αγριππίνα, ο Γάιος και εγώ, η Μητέρα, καθώς και οι πολυάριθμοι σκλάβοι και συνοδοί. Εγώ ήμουν ακόμη μωρό παιδί φυσικά, δεν είχα τότε διαμορφώσει πραγματικές αναμνήσεις, και το μόνο που έχω συγκρατήσει από εκείνη την ημέρα είναι μια εικόνα: τον αδερφό μου να παίρνει την αποκαμωμένη αδερφή μας, τη Δρουσίλλα, στα χέρια του, προκειμένου να ανακουφίσει τα κουρασμένα, άγουρα πόδια της και να την κουβαλά μέσα από την Αγορά, κάτω από ένα υπέροχο ουράνιο τόξο το οποίο εκτεινόταν αταίριαστα κατά μήκος του βαθυγάλανου ουρανού.

Μία και μόνη σκηνή από εκείνα τα πρώτα χρόνια: ένα ουράνιο τόξο, θορυβώδη πλήθη, μια κηδεία, και ο αδερφός μου, στα ένδοξα, καλύτερά του.

Πέρασαν τέσσερα χρόνια, κι εμείς εξακολουθούσαμε να ζούμε στη Ρώμη ως μια πολυμελής, ήσυχη –αν και όχι πάντοτε αρμονική– οικογένεια. Εκτός από το πολυτελές σπίτι που διατηρούσαμε στον Παλατίνο, εκεί όπου είχε μεγαλώσει ο πατέρας μου, η μητέρα μου διέθετε επίσης μια καλοφτιαγμένη βίλα με μεγάλους κήπους στην πέρα όχθη του Τίβερη, σε σημείο από όπου μπορούσε κανείς να διακρίνει το μαυσωλείο που φιλοξενούσε τις στάχτες της οικογένειάς μας, κι αυτή ήταν η ημιεπαρχιακή τοποθεσία που προτιμούσε η μητέρα μου. Μου άρεσε να πιστεύω –πιθανότατα έτσι όπως άρμοζε στο αφελές, παιδιάστικο σκεπτικό μιας πεντάχρονης– ότι αυτό συνέβαινε επειδή επιθυμούσε να περάσει το υπόλοιπο της ζωής της κοντά στην τελευταία κατοικία του συζύγου της. Η Αγριππίνα και ο Καλιγούλας, αμφότεροι πάντοτε περισσότερο οξυδερκείς και διαισθητικοί από ό,τι εγώ, υποστήριζαν ότι ο πραγματικός λόγος ήταν πως η μητέρα μας επέμενε να πιστεύει πως ο Τιβέριος είχε διατάξει τον θάνατο του συζύγου της, και, επομένως, εκείνη δε θα συζητούσε καν το ενδεχόμενο να ζήσει στον Παλατίνο, δίπλα του.

Στα πέντε μου, εγώ ήμουν απλώς ευγνώμων για τους μεγάλους κήπους και τον σχετικά καθαρό αέρα σε εκείνη την πλευρά του πο-

ταμού, μακριά από τη θερινή δυσωδία των πολύβουων δρόμων της Ρώμης. Έτσι όπως είχα μεγαλώσει κι είχα γίνει ένα χαρούμενο κορίτσι, παίζοντας με τα οικόσιτα κυνηγόσκυλα της οικογένειας που γυρόφερναν ελεύθερα στους κήπους, απορροφημένη σε μια ατελείωτη σειρά παιχνιδιών τα οποία κατέληγαν σε σκισμένα και λασπωμένα ρούχα, αντίστοιχα είχαν μεγαλώσει οι αδερφοί και οι αδερφές μου. Ο Νέρων και ο Δρούσος είχαν λάβει την *toga virilis*, την τήβεννο του ανδρισμού ενώ βρισκόμασταν στη Ρώμη, οπότε πλέον στα μάτια της πόλης θεωρούνταν άντρες, και έτσι περιφερόνταν στους διαδρόμους της βίλας σκεπτικοί, περιμένοντας με ανυπομονησία τον διορισμό τους στις λεγεώνες, ως χιλίαρχοι. Η Αγριππίνα, οκτώ ετών πλέον, ήδη εκδήλωνε όλα τα σημάδια ατόμου που θα συμμετείχε δυναμικά στο παιχνίδι της εξουσίας. Διαρκώς έφερνε αντιμέτωπο τον έναν σκλάβο ή υπηρέτη ή άλλοτε εξαρτώμενο του πατέρα μας με τον άλλο, προκειμένου να διασκεδάσει, αλλά και να εξασφαλίζει πάντοτε κάποιο πλεονέκτημα. Η Δρουσίλλα, έναν χρόνο νεότερη, αρκούσαν στο να παίζει με έναν μικρό κύκλο φιλενάδων, έχοντας στήσει τη δική της Αυλή, με την ίδια στον ρόλο της αυτοκράτειρας. Ο γιος και συνονόματος του πρώην υπάτου, Μάρκος Αιμίλιος Λέπιδος, είχε αρχίσει να ακολουθεί γοητευμένος τη Δρουσίλλα, λες και περίμενε να δει στο σημείο όπου είχαν ακουμπήσει τα πέλματά της να ξεφυτρώνουν ρόδα. Ακόμα και σε εκείνη την τρυφερή ηλικία, θυμάμαι τα πρώτα σκιοτήματα της ζήλιας απέναντι στην ατάραχη αδερφή μου. Δε χρειαζόταν να καταβάλει την παραμικρή προσπάθεια προκειμένου να κερδίσει την προσοχή πάντων, την ώρα που εγώ συχνά περνούσα απαρατήρητη. Μακάρι να είχα στενότερη σχέση με τη Δρουσίλλα τότε, και πολύ πιο επιφυλακτική στάση απέναντι στην Αγριππίνα.

Ακολούθησε μια τεταμένη κατάσταση για ένα διάστημα, όταν ο Καλιγούλας, ένα φιλόλιγγο αγόρι έντεκα χρονών πλέον, άρχισε να γυροφέρει με ανταγωνιστικές διαθέσεις τον Λέπιδο, διεκδικώντας απέναντι στον γοητευτικό επισκέπτη την προσοχή της αδερφής μας. Η Αγριππίνα και εγώ κρατούσαμε την ανάσα μας σε κάθε επίσκεψη, περιμένοντας να δούμε τον νεότερο αδερφό

μας να εξαπολύει επίθεση στον Λέπιδο, επιχειρώντας να υπερασπιστεί τη σχέση του με τη Δρουσίλλα. Ο Καλιγούλας ήταν ανέκαθεν αφύσ χαρακτήρας, βλέπετε, αν και αυτό δεν ήταν παρά στοιχείο της φύσης του. Εξίσου ενθουσιώδης και άμεσος ήταν στην εκδήλωση κάθε συναισθήματος: οξύθυμος αλλά και απεριόριστα στοργικός, πρόθυμος να δείξει κατανόηση αλλά ταυτόχρονα δηκτικός, αν όχι καυστικός, στα πειράγματά του. Τελικά, οι ανησυχίες μας αποδείχτηκαν αβάσιμες. Ένα πρωί, ερχόμενος στο σπίτι ο Λέπιδος, έφερε στον Καλιγούλα ένα δώρο, ένα μαχαίρι στολισμένο με πετράδια. Ήταν μικρό στο μέγεθος, πανάκριβο και διακοσμητικό, και προοριζόταν, παρά την ασημένια λαβή του, να χρησιμοποιηθεί, όμως προσφέρθηκε στον Καλιγούλα ως δώρο φιλίας, και προκάλεσε τόση αίσθηση στον αδερφό μας, ώστε έκτοτε σπάνια τον έβλεπες χωρίς εκείνη τη λεπίδα πάνω του. Από εκείνη την ημέρα και μετά, μοιραζόταν τη Δρουσίλλα με τον φίλο μας, και το ζήτημα διευθετήθηκε, έστω κι αν αυτό ελάχιστα περιόρισε τα περρονιάσματα που μου έριχνε σποραδικά η ζήλια για την προσοχή που απολάμβανε η όμορφη, ντελικάτη αδερφή μου.

Ήταν ευτυχοσμένες εκείνες οι ημέρες, όμως τα πράγματα άρχισαν να αλλάζουν τη χρονιά που ως ύπατοι υπηρέτησαν ο Πόλλιος και ο Βέτος. Ενώ τα μεγαλύτερα αγόρια και η μητέρα μας είχαν διάφορα για να απασχολούνται στη βίλα, τα μικρότερα παιδιά μαζί με κάποιους φίλους μας παίζαμε στην Αυλή των Κρηνών, όταν το βαρύ μπρούντζινο σήμαντρο στην πύλη ήχησε δυνατά δύο φορές, κοφτά, ανακοινώνοντας την άφιξη επισκεπτών. Ο στραβοκάνης θυρωρός ξεπρόβαλε από το καλύβι του, σέρνοντας τα βήματά του, με τα δάχτυλα της αριστερής παλάμης του να ανεβοκατεβαίνουν ρυθμικά πάνω στο γερό ρόπαλο από ξύλο μελιάς που είχε περασμένο στη μέση του, και τράβηξε στην πύλη, ανοίγοντάς τη μια ιδέα. Λίγες στιγμές αργότερα, και μετά από έναν πολύ σύντομο, φορτισμένο διάλογο, άνοιξε κανονικά την πύλη ώστε να περάσουν μέσα οι στρατιώτες.

Ήταν η πρώτη φορά που αντίκριζα άντρες της Πραιτοριανής Φρουράς – από όταν ήμουν αρκετά μεγάλη για να καταλάβω τι έβλεπα, τουλάχιστον. Κι ήταν *ολοφάνερα* στρατιώτες, παρότι φορούσαν πολιτικά ρούχα. Όλοι τους φορούσαν την τήβεννό τους σαν πανοπλία, αδιαπέραστη και ολόλευκη σαν το μάρμαρο, ενώ τα χέρια τους έστεκαν κοντά στο χαρακτηριστικό εξόγκωμα που προδίκε την παρουσία της λαβής κάποιου ξίφους. Όλοι τους είχαν την αυστηρή όψη και το τετράγωνο σαγόνι ενός ζόρικου άντρα, και τα πόδια τους άλεθαν τα χαλίκια, κάτω από τις καρφωμένες σόλες στις στρατιωτικές μπότες τους, τις *καλίγες*. Γνώριζα καλά εκείνο τον ήχο. Δεν εμφανίζονταν στη βίλα στρατιώτες χωρίς να υπάρχει λόγος, και μάλιστα άντρες της Πραιτοριανής Φρουράς.

Μόλις τους αντίκρισα, ένιωσα ένα κύμα πανικού να με διαπερνά. Όλα όσα είχε πει η μητέρα για τον θάνατο του πατέρα μας ξαφνικά φάνταζαν πολύ πιο λογικά, με τους ίδιους τους σωματοφύλακες του αυτοκράτορα να βρίσκονται στον κήπο μας. Ίσως και να τσίριζα, γιατί ο Καλιγούλας έτρεξε και με άρπαξε, με τράβηξε πάνω του και με έκλεισε προστατευτικά στην αγκαλιά του, μουρμουρίζοντας λόγια καθησυχαστικά, δίχως ουσία, πέρα από τους ήχους της φωνής του. Ανέκαθεν είχε μια ελαφρώς υπνωτική φωνή – παρκετός και ήταν οργισμένος.

Παρακολουθούσαμε, έχοντας ξεχάσει ολότελα τα παιχνίδια μας, καθώς οι στρατιώτες εισέρχονταν στο σπίτι, με τις βαριές μπότες τους να ηχούν ξερά πάνω στο μάρμαρο. Παρέμειναν εκεί μέσα ελάχιστες στιγμές. Όσο διαρκούν λίγοι χτύποι της καρδιάς. Το μήνυμα που παρέδωσαν πρέπει να ήταν τόσο ευθύ και αυστηρό όσο και η στάση τους, και δεν είχαν προλάβει να αποχωρήσουν από το κτήμα για να περιμένουν ανυπόμονα απέξω, όταν η Μητέρα ξεπερόβαλε τρέχοντας από την πόρτα, με τον οικονόμο μας στο κατόπι της, και παραπίσω ένα σμάρι από σκλάβους. Στο τέλος εμφανίστηκαν ο Νέρων και ο Δρούσος, κι οι δυο ντυμένοι με τηβέννους, κάτω από τις οποίες είχαν ζωστεί ξίφη, θυμίζοντας ανησυχητικά τους Πραιτοριανούς.

«Λέπιδε, Καλλαβία και Τύλλιε, φοβάμαι πως πρέπει να φύγε-

τε. Ο Υψικλής, εδώ, θα σας συνοδεύσει πίσω στις οικογένειές σας». Η Μητέρα στράφηκε προς το μέρος μας, και η έκφρασή της ήταν αυστηρότατη: «Παιδιά, πηγαίνετε στο σπίτι και φορέστε τα καλά σας όσο συντομότερα μπορείτε. Καλούμαστε να παρουσιαστούμε ενώπιον του αυτοκράτορα». Το βλέμμα της πέρασε από πάνω μας και στάθηκε σ' εμένα, οπότε τα μάτια της μισόκλεισαν. «Λιβίλλα, πώς είναι δυνατόν να μάζεψες τόση βρομιά πάνω σου μέσα σε τόσο λίγη ώρα. Τράβα να πλύνεις το πρόσωπο και να χτενιστείς. Και γρήγορα, όλοι σας. Οι αυτοκράτορες δεν είναι μαθημένοι να περιμένουν».

Καθώς περνούσαμε γρήγορα από μπροστά της για να πάμε στο σπίτι και να σουλουπωθούμε το ταχύτερο δυνατόν, και ο Υψικλής, ο οικονόμος μας, μάζευε τους φίλους μας προκειμένου να τους γυρίσει στα σπίτια τους, η Μητέρα φάνηκε να προσέχει για πρώτη φορά τους μεγαλύτερους αδερφούς μας.

«Για όνομα της Αφροδίτης, τι κάνετε, κι οι δυο σας;»

Η έκφραση των προσώπων τους μαρτυρούσε την απορία τους.

«Ζωστήκατε ξίφη;»

Ο Νέρων συνοφρυώθηκε. «Μα και οι Πραιτοριανοί έχουν πάνω τους ξίφη».

«Κανένας πολίτης», εξήγησε η μητέρα μας, σφίγγοντας τα δόντια της, «δεν εισέρχεται οπλισμένος στην πόλη. Είναι νόμος αρχαίος και απαράβατος. Οι Πραιτοριανοί εξαιρούνται βάσει αυτοκρατορικής διαταγής, καθώς πρέπει να φέρουν όπλο προκειμένου να εκτελούν την αποστολή τους, όμως εσείς δεν είστε παρά ιδιώτες. Άντε, πηγαίνετε να αφήσετε τα ξίφη, προτού σας συλλάβουν».

Καθώς οι μεγαλύτεροι αδερφοί μας πάσχιζαν να βγάλουν τις τηβέννους τους, έλυναν τα θηκάκια και στη συνέχεια φορούσαν ξανά τα ριχτά ρούχα με τη βοήθεια των σκλάβων, εμείς τρέξαμε να ετοιμαστούμε για τον αυτοκράτορα. Με απρόσμενη ζωηρόδα, συγκεντρωθήκαμε και πάλι μπροστά στο σπίτι, ντυμένοι με τα καλά μας, καθαροί και περιποιημένοι. Η Μητέρα βάλθηκε να βηματίζει πέρα-δώθε μπροστά μας, σαν στρατηγός που επιθεωρούσε τα στρατεύματά της. *Άραγε, έτσι να έκανε και ο πατέρας μου; ανα-*

ρωπήθηκα. Τα φρούδια της ανασηκώθηκαν στη θέα εκείνου του μαχαριού με την ασημένια λαβή που είχε περασμένο στη ζώνη του ο Καλιγούλας, όμως το προσπέρασε χωρίς να κάνει κάποιο σχόλιο – άλλωστε, δεν ήταν κανονικό όπλο.

Οδηγηθήκαμε στη μεγάλη άμαξα η οποία είχε ετοιμαστεί βιαστικά και, λίγες στιγμές αργότερα, αφήναμε πίσω μας την πύλη με σταθερό ρυθμό, συνοδευόμενοι από τους Πραιτοριανούς του αυτοκράτορα, με προορισμό την πόλη. Καθώς φτάναμε στην Αγριππεία Γέφυρα, οι στρατιώτες αναγκάστηκαν είτε να προπορευτούν είτε να μείνουν παραπίσω, καθώς η κίνηση ήταν έντονη. Μόλις εκείνοι απομακρύνθηκαν αρκετά ώστε να μη μας ακούν, η Μητέρα βάλθηκε χαμηλόφωνα να μας ορμηνεύει.

«Τον νου σας στα πάντα στο ανάκτορο, παιδιά. Ο αυτοκράτορας είναι ένας επικίνδυνος γέρος, και, με τον χαμό του γιου του τον περασμένο μήνα, είναι χειρότερος από κάθε άλλη φορά. Η Αυλή του είναι φωλιά φιδιών, το καθένα τους πιο φαρμακερό από το άλλο, και εκεί κάνουν κουμάντο οι επικίνδυνοι αξιωματικοί των Πραιτοριανών, μπορεί και παραπάνω από ό,τι ο ίδιος ο αυτοκράτορας. Κουβέντα μην πείτε, εκτός κι αν σας απευθύνει κάποιος τον λόγο, αλλά και τότε να προσέχετε πολύ τα λόγια σας. Να είστε ευγενικοί, αλλά όχι κόλακες. Ειλικρινείς, αλλά χωρίς να λέτε περιττά πράγματα. Πάνω από όλα, να είστε προσεκτικοί. Να θυμάστε ότι αυτός είναι ο άνθρωπος που έβαλε και δηλητηρίασαν τον πατέρα σας».

Προφανώς είχε και άλλα να πει, όμως είχαμε διασχίσει τη γέφυρα, οπότε οι στρατιώτες πλησίαζαν και πάλι, και εκείνη σώπασε και έστρεψε το βλέμμα της στον Παλατινό λόφο, που είχε αρχίσει να ξεπροβάλλει στο βάθος. Προχωρούσαμε σε μια ατμόσφαιρα τεταμένης σιωπής, και, μέχρι να φτάσει η άμαξα έξω από το επιβλητικό ανάκτορο του Τιβέριου, όλοι μας ήμασταν πολύ σφιγμένοι. Η εντυπωσιακή πρόσοψη, με τους ψεύτικους κίονες και τα μαρμάρινα επιστύλια, διακοπτόταν στο κέντρο από ένα ψηλό προστώ με περιτέχνο αέτωμα, το οποίο απεικόνιζε τον ίδιο τον αυτοκράτορα ως νεαρό στρατηγό να κατατροπώνει τους Γερμανούς.

Οφείλω να ομολογήσω πως έτρεμα από την ανησυχία μου καθώς ανεβαίναμε τα σκαλοπάτια και φτάναμε στη σκιά του προστώου. Η παρουσία ένοπλων και σιδηρόφρακτων στρατιωτών που θα μπορούσαν να με σκοτώσουν πριν προλάβω καν να ουρλιάξω με τάραξε, πέντε χρονών κοριτσάκι καθώς ήμουν.

Ο Καλιγούλας βρισκόταν δίπλα μου, ακουμπώντας καθησυχαστικά την παλάμη του στον ώμο μου, σαν να προσπαθούσε να απορροφήσει τον φόβο μου. Τα κατάφερε, μάλιστα. Άρχισα να ηρεμώ και, μόλις κόπασε το τρέμουλο, προχώρησε και έπιασε τη Δρουσίλλα από το χέρι. Ένωσα και πάλι εκείνο το ρίγος της ζήλιας. Η στενή σχέση που είχαν οι δυο τους ξεπερνούσε ό,τι υπήρχε μεταξύ μας, κι εγώ ζήλευα την αδερφή μου γι' αυτό, αφού ο Καλιγούλας ήταν πραγματικά τα καμάρι του σπιτικού μας.

Περάσαμε σε ένα προαύλιο, όπου μονοπάτια από λευκό πωρόλιθο εκτείνονταν ανάμεσα από στρώσεις χρυσαφένιου αφρικανικού μαρμάρου, με περιποιημένες λεύκες να εκτείνονται τριγύρω, σε προσεγμένες, ευθείες σειρές. Λίγο μετά, φτάσαμε στην άκρη και περάσαμε μέσα στο κτίριο, αφήνοντας τα μάτια μας να προσαρμοστούν στο ημίφως των εσωτερικών χώρων. Το κυρίως κτίριο του διευρυμένου ανακτορικού συγκροτήματος, ένας ορθογώνιος οίκος στο κέντρο, ήταν έξοχα σχεδιασμένο, ευάερο και ευρύχωρο, πολυτελές αλλά χωρίς να ξεπέφτει στην κραυγαλέα επίδειξη των ηγεμονίσκων της ανατολής. Ήταν ό,τι αρχοντικότερο είχα δει στη ζωή μου, και το βλέμμα μου σάρωνε τον χώρο λες και είχε βούληση ανεξάρτητη από τη δική μου.

Κάποια στιγμή, χωρίς να το αντιληφθώ, περάσαμε από τον έλεγχο των Πραιτοριανών σε εκείνον του Γερμανού σωματοφύλακα του αυτοκράτορα. Παρότι ακόμη μας συνόδευαν τέσσερις Πραιτοριανοί, οι σύντροφοί τους δε φαίνονταν πλέον τριγύρω στο κτίριο. Αντίθετα, γενειοφόροι βόρειοι με ξανθοκόκκινα μαλλιά και καχύποπτα βλέμματα έστεκαν στις διάφορες εσοχές και τα κατώφλια, παρακολουθώντας μας λες και ήμαστε *εμείς* οι ξένοι κι όχι αυτοί. Μου φαινόταν μακάβρια φαιδρό το ότι αυτοί οι βάρβαροι φρουρούσαν τον άνθρωπο που απεικονιζόταν στη μετόπη του

κιριού να κατακρευοργεί τα μέλη των φυλών τους. Τα μάτια του Καλιγούλα μισόκλεισαν καθώς περνούσαμε μπροστά από τόσους ενόπλους, κι η έκφρασή του μαρτυρούσε πως πηγαίναμε κατευθείαν στα φοβερά σαγόνια ενός θηρίου.

Εξακολουθούσα να αναλογίζομαι ποιος θα μπορούσε να ήταν ο λόγος για μια τέτοια φρουρά βαρβάρων τη στιγμή που το σώμα των δικών μας, επίλεκτων Ρωμαίων, ήταν διαθέσιμο εκεί κοντά, και ενόσω μας οδηγούσαν σε μια μεγάλη αίθουσα, στολισμένη με λάβαρα πορφυρά, λευκά και χρυσαφένια. Μαγκάλια έκαιγαν στις γωνίες, δίνοντας στον χώρο μια ευχάριστη ατμόσφαιρα, αν και κάπως καπνισμένη προς το ταβάνι. Στο κέντρο του δωματίου, ένα σιντριβάνι με τη μορφή ενός γλυπτού συμπλέγματος τριών αφύσικα χαρισματικών γυναικείων μορφών ελληνικής έμπνευσης –οι Ερινύες, πιθανόν– έχυνε κρασί στη δεξαμενή από κάτω, από όπου οι σκλάβοι κάθε τόσο αντλούσαν μια πλούσια κούπα για τον αυτοκράτορα ή κάποιον από τους καλεσμένους του, νερώνοντάς την προτού την προσφέρουν. Η πολυτέλεια ήταν εντυπωσιακή, αν και το μέγεθος της σπατάλης ήταν τέτοιο, που ξέφευγε από την αντίληψη των τρυφερών μου χρόνων.

Χρειάστηκα ένα μικρό διάστημα μέχρι να εντοπίσω τον αυτοκράτορα. Δε γνώριζα κανέναν από τους ανθρώπους που βρίσκονταν εκεί μαζί του, αν και υποθέτω πως ήταν μεγάλοι και τρανοί, κρίνοντας από το πόσο ελεύθερα μιλούσαν μπροστά του.

Ο Τιβέριος έμοιαζε στα μάτια μου με πτώμα. Καμία έκπληξη δε θα μου είχε προκαλέσει αν είχε σαπίσει και λιώσει μπροστά. Και δεν ήταν απλά η ηλικία του, αν και είχε περάσει προ πολλού τη νιότη του – έχω γνωρίσει ανθρώπους γηραιότερους από ό,τι ήταν εκείνος τότε. Ήταν ένας συνδυασμός της ηλικίας του, της χολωμένης όψης, του καυστικού χαρακτήρα και, νομίζω, του αριθμού των χρόνων νόσων που είχαν αρχίσει να τον ταλαιπωρούν. Ήταν ρουφηγμένος και γκριζός, με μια επιδερμίδα που έμοιαζε λεπτή και ζαρωμένη, τέτοια που μου φαινόταν πάντοτε δυσάρεστη. Κι όμως, παρότι το σώμα του έμοιαζε με πτώμα, μόλις αντίκρισα το βλέμμα του διέκρινα μια έντονη ευφυΐα εκεί, και μια ανε-

λέητη σκληρότητα επίσης. Άρχισα και πάλι να τρέμω, οπότε φρόντισα να κρυφτώ πίσω από τους ψηλότερους αδερφούς μου.

«Η αρχόντισσα Αγριππίνα», είπε ο αυτοκράτορας με άτονη φωνή, εννοώντας τη μητέρα μου, και όχι την αδερφή μου, που είχε το ίδιο όνομα.

«Μεγαλειότατε», απάντησε η Μητέρα, με μια άκαμπτη ευγένεια που απείχε ελάχιστα από το να θεωρηθεί άκομψη, και μια υπόκλιση του κεφαλιού που σταμάτησε μια υποψία πριν από τον σεβασμό. Ο αυτοκράτορας το αντιλήφθηκε, και είδα το βλέμμα του να σκληραίνει.

«Αργήσατε».

«Συγχωρέστε με, Μεγαλειότατε. Οι άντρες σας αμέλησαν να με ενημερώσουν ότι υπήρχε συγκεκριμένο χρονικό περιθώριο. Ήρθαμε όσο πιο γρήγορα γινόταν».

Αυτή ήταν η πρώτη φορά που πρόσεξα πραγματικά τον Σηιανό. Ο αυτοκράτορας, έχοντας ηττηθεί σε εκείνη τη φραστική μονομαχία, έριξε μια ενοχλημένη ματιά στον Πραιτοριανό πολίτη, ο οποίος έστεκε, πάνοπλος, λίγο παραπέρα, μισοκρυμμένος στις σκιές. Ρίγησα στη θέα εκείνου του άντρα που έμοιαζε να ξεπροβάλλει μέσα από τα σκοτάδια.

«Συγχωρείστε», είπε ο αυτοκράτορας, με μια μεγάλθυμη χειρονομία κι ένα χαμόγελο που μετά βίας άγγιζε τα χείλη του, καν άλλο τμήμα του προσώπου του. «Βάλε τα παιδιά σου να ξεκουραστούν. Έχουμε πολλά ανάκλιτρα και μαξιλάρια. Κι εσύ, φιλάτη Αγριππίνα, κάθισε, σε παρακαλώ».

Φιλάτη Αγριππίνα; Για κάποιον λόγο, το βλέμμα μου στράφηκε με τρόπο στον αδερφό μου τον Καλιγούλα, και παρατήρησα πως τα δάχτυλά του έπαιζαν με τη μεταλλική απόληξη του θηκαριού που είχε περασμένο στη ζώνη του. Προσευχόμενοι να μην τον καταλάβει κανένας από τη Γερμανική Φρουρά, καθώς πολύ εύκολα η κίνηση αυτή θα μπορούσε να θεωρηθεί απειλητική.

Καθίσαμε, κι είχα την αδερφή μου την Αγριππίνα στα αριστερά μου, τον Καλιγούλα στα δεξιά μου και παραδίπλα τη Δρουσίλλα, όλοι μας σε ένα ανάκλιτρο. Η Μητέρα κάθισε μαγκωμένα σε

ένα άλλο, και δεν έγειρε, όπως ήταν το αναμενόμενο, ενώ οι δύο μεγαλύτεροι αδερφοί μου κάθισαν δίπλα της.

«Δεν παρέστης στο πένθος μου;» ρώτησε ξαφνικά ο αυτοκράτορας, σχεδόν αδιάφορα, αν και ήταν ολοφάνερη η χολή που πότιζε τα λόγια του. Το βλέμμα του Καλιγούλα, όπως παρατήρησα, σάρωνε την αίθουσα, παρατηρώντας τις εκφράσεις όλων. Την ώρα που οι μεγαλύτεροι αδερφοί μας κάθονταν, έχοντας το βλέμμα τους σεβαστικά καθηλωμένο στην παρουσία του αυτοκράτορα, ο Καλιγούλας έδειχνε να ενδιαφέρεται περισσότερο για τις αντιδράσεις εκείνων που βρίσκονταν τριγύρω του, αξιοποιώντας τες, όπως γνωρίζω πλέον, προκειμένου να αντιληφθεί τις πραγματικές διαθέσεις και τα κίνητρα του αυτοκράτορα, χωρίς να χρειαστεί να αφαιρέσει τη μάσκα που ο πικρόχολος γέροντας φορούσε από φυσικού του.

«Και πάλι, ζητώ συγγνώμη, Μεγαλειότατε», είπε η Μητέρα. «Ήμουν αδιάθετη και αδυνατούσα να ταξιδέψω».

«Να ταξιδέψεις; Μέχρι την Αγορά; Καλή μου κυρία, πόσο άρρωστη ήσουν, δηλαδή;»

Ακολούθησε μια αμήχανη σιωπή. Η Μητέρα δεν επρόκειτο να καταρρεύσει υπό την πίεση των λόγων του ηλικιωμένου άντρα. Ήταν προφανές σε όλους τους παρισταμένους για ποιο λόγο δεν είχε παρευρεθεί, όμως κανείς δεν τολμούσε να κάνει το οποιοδήποτε σχόλιο. Ο αυτοκράτορας αναστέναξε.

«Πενθώ τον χαμό του γιου μου, Αγριππίνα. Βαθύ και βαθύ το πένθος μου. Δεν κοιμάμαι. Συχνά, κλαίω».

Ήταν τόσο ξαφνική η αλλαγή στον τόνο του, ώστε αιφνιδιαστήκαμε όλοι μας, ακόμα και η μητέρα μου, σε βαθμό που το τείχος της σιωπής που είχε υψώσει γύρω της ράγισε.

«Κανένας γονιός δε θα έπρεπε να αναγκάζεται να κηδέψει τον γιο του, Μεγαλειότατε».

Ακολούθησε νέα σιωπή, μια παύση στη διάρκεια της οποίας ακουγόταν μόνο το κελάρυσμα του κρασιού που ανάβλυζε από το σιντριβάνι.

«Συμφωνούμε», είπε τελικά εκείνος. «Δυστυχώς, δεν πρόκει-

τα να μου δοθεί η πολυτέλεια του πένθους. Η Ρώμη απαιτεί διαρκώς απαιτεί. Μονίμως πεινά, κι εγώ δεν μπορώ στιγμή να της προσφέρω τη γαλήνη που θα ήθελα να μου προσφέρει με τη σειρά της. Οι σύμβουλοί μου και κάποιες επίμονες φωνές στη Σύγκλητο μου υπενθυμίζουν διαρκώς το ζήτημα της διαδοχής. Πιστεύω πως φοβούνται ότι στέκομαι στο κατώφλι του θανάτου, αλλά και μόνο επειδή έχω πάψει να είμαι νέος. Έχουμε βιώσει μισό αιώνα εσωτερικής ειρήνης στην αυτοκρατορία, από τότε που ο ένδοξος προπάτοράς μου απέσπασε τον έλεγχο της αυτοκρατορίας από εκείνο τον σκύλο, τον Μάρκο Αντώνιο, και ίδρυσε μια δυναστεία».

Διέκρινα το σφιξίμο του σαγονιού του αδερφού μου, καθώς τα δάχτυλά του ακουμπούσαν τη λαβή του μαχαιριού του. Ο σπουδαίος φίλος του Καίσαρα, ο Αντώνιος, άλλωστε, ήταν ένας από τους προπάππους μας, και το σχόλιο αποτελούσε σχεδόν απροκάλυπτη προσβολή.

«Και η πορεία της δυναστείας μου πέθανε μαζί με τον γιο μου», είπε ο αυτοκράτορας με ψυχρή, άτονη φωνή. «Οπότε, το ζήτημα της διαδοχής εκκρεμεί, και οι ξεκουτιασμένοι συγκλητικοί, εφόσον σταθεί αδύνατο να διευθετηθεί το ζήτημα, φοβούνται νέο εμφύλιο πόλεμο».

«Οι συγκλητικοί είναι οξυδερκείς, Μεγαλειότατε», σχολίασε χαμηλότονα η Μητέρα. «Το ζήτημα της διαδοχής είναι υψίστης σημασίας».

«Δε στέκομαι στο κατώφλι του θανάτου!» αποκρίθηκε απότομα ο Τιβέριος, με μια οργή που έμοιαζε να μετατρέπεται σε καπνό και να απλώνεται στο δωμάτιο. Αναστέναξε ξανά και το σώμα του κρέμασε. «Πήρα την απόφασή μου, Αγριππίνα. Παρά τις μεταξύ μας διαφορές, ο σύζυγός σου ήταν ανιψιός μου, και αγαπούσα τον αδερφό μου –τον πατέρα του– περισσότερο από κάθε άλλον άνθρωπο. Και μετά τον τραγικό χαμό του Γερμανικού, δε θα ήθελα να δω τη γενιά σας να σβήνει. Άλλωστε, ανήκετε στον Οίκο του θείου Καίσαρα. Ανακοίνωσα ήδη τις προθέσεις μου στη Σύγκλητο. Οι μεγαλύτεροι γιοι σου –ο Νέρων και ο Δρούσος– θα οριστούν διάδοχοί μου στη θέση του γιου μου, και, προτού ρωτήσεις τον λό-

γο, θα σου εξηγήσω κάτι, Αγριππίνα. Το ξέρω ότι δε με συμπαθείς, ούτε με εμπιστεύεσαι. Κι εγώ τα ίδια συναισθήματα τρέφω απέναντί σου, αν και σε μικρότερο βαθμό. Όμως, ποτέ σου δεν έκρουψες αυτό που αισθανόσουν, και, παρά την έχθρα σου, εξακολούθησες να με αντιμετωπίζεις ως αυτοκράτορά σου και μακρινό συγγενή. Στα τέσσερα χρόνια που βρισकेσαι στην πόλη δε συνωμότησες ποτέ σε βάρος μου, ούτε είχες σχέσεις με τους εχθρούς μου, όπως και τα παιδιά σου. Έχω στην Αυλή μου άτομα», είπε, και η απλωτή του χειρονομία συμπεριέλαβε τους ανώνυμους λακέδες στην αίθουσα, «που ορκίζονται ότι είναι οι στενότεροι φίλοι μου και οι θερμότεροι υποστηρικτές μου, κι όμως έχουν επιχειρήσει κινήσεις εναντίον μου τις οποίες θα ρρούν πως αγνού».

Αιφνιδιάστηκα στο άκουσμα ενός ξαφνικού, υγρού ρόγχου, και το βλέμμα μου –μαζί με όλων των άλλων– στράφηκε απότομα προς την κατεύθυνση του ήχου. Ένας νεαρός άντρας, ντυμένος με πλούσια τήβεννο, τινάζόταν και παραδινόταν σε σπασμούς, καθώς οι λευκές πτυχώσεις του ρούχου του άρχιζαν να βάφονται άλικες. Από πάνω του, ο Σηιανός, ο Πραιτοριανός αξιωματούχος, τραβούσε τη λεπίδα του από τον λαιμό του άντρα, τη σκούπιζε προσεκτικά με ένα κουρέλι και την τοποθετούσε στο θηκάρι της, την ώρα που το σώμα του άτυχου αυλικού σωριαζόταν, μέσα στα αίματα, στο δάπεδο.

Ένιωσα να ανακατεύομαι από την ταραχή μου. Η ταγκίλα του αίματος κατέκλυσε την ατμόσφαιρα με τη γλυκερή οσμή του, που αποδεικνυόταν ισχυρότερη ακόμα και από την αποφορά του περιεχομένου των εντέρων του, που δεν τα ήλεγχε πια. Όμως δεν ήταν ούτε η μυρωδιά ούτε το θέαμα αυτό που με αηδίασε τόσο, όσο η συνειδητοποίηση πως μια ζωή είχε σβήσει μπροστά στα μάτια μου. Είχε τερματιστεί, βίαια, εν ψυχρώ. Νομίζω πως μου ξέφυγε λίγος εμετός.

Ήταν η πρώτη φορά στη ζωή μου που έβλεπα έναν άνθρωπο να πεθαίνει. Δεν επρόκειτο να είναι και η τελευταία.

Δίπλα μου, η προσοχή του Καλιγούλα, όλως παραδόξως, δεν είχε στραφεί στο ματωμένο σώμα, αλλά στον ζοφερό φονιά που

έστεκε παραπίσω. Αισθανόμουν βέβαιη ότι ο αδερφός μου είχε χαράξει στη μνήμη του και την παραμικρή λεπτομέρεια της ύπαρξης του πολιάρχου.

Την επόμενη στιγμή, ο αυτοκράτορας συνέχισε να μιλά, λες και δεν είχε συμβεί το παραμικρό, κι η προσοχή της μητέρας μου στράφηκε μεμιάς στον Τιβέριο.

«Βλέπεις», σχολίαζε ο αυτοκράτορας, σχεδόν συνεσταλμένα, «θα προτιμούσα να δείξω εμπιστοσύνη σε έναν αξιόπιστο εχθρό, παρά σε έναν αναξιόπιστο φίλο. Ο Νέρων θα είναι ο διάδοχός μου, και δεύτερος στη σειρά ο Δρούσος».

«Σε περίπτωση που πεθάνει ο ένας», είπε η μητέρα μου, με ουδέτερο τόνο. Οι διάδοχοι πέθαιναν για πλήθος λόγων, και νομίζω πως η Μητέρα ουδόλως ενθουσιαζόταν με την προοπτική του αυξημένου κινδύνου τον οποίο διέτρεχαν οι γιοι της λόγω αυτής της απόφασης του αυτοκράτορα.

«Βρέθηκα απροετοίμαστος ήδη σε μία περίπτωση, Αгриππίνα. Μη διανοηθείς να αμφισβητήσεις την απόφασή μου. Αναλογίσου μονάχα την τιμή που κάνω στα παιδιά σου. Άλλωστε, το ζήτημα έχει λήξει. Δε ζητώ ούτε την άδεια ούτε την έγκρισή σου. Απλά, σε ενημερώνω για την απόφαση που έχει ληφθεί».

Ο Νέρων και ο Δρούσος κοίταζαν τον αυτοκράτορα με μάτια γουρλωμένα. Μπορείτε να φανταστείτε πώς είναι να σου αποκαλύπτουν ότι επιλέχτηκες, ανάμεσα σε τόσους με εξίσου ισχυρό, ή και ανώτερο, δικαίωμα στον θρόνο, για να οριστείς διάδοχος μιας κοσμοκράτειρας αυτοκρατορίας; Το μόνο που μπορούσα να σκεφτώ εγώ, όμως, ήταν το πώς πρέπει να αισθανόταν ο μικρότερος αδερφός μου.

Καθώς ο αυτοκράτορας συνέχιζε τη συζήτησή του με τη Μητέρα, στράφηκα στον Καλιγούλα, παρατηρώντας με δυσφορία τον Σηιανό να χτυπά τα δάχτυλά του και κάποιους σκλάβους να απομακρύνουν, σέρνοντας, το πτώμα, αφήνοντας ένα γυαλιστερό, ματωμένο ίχνος πάνω στα μάρμαρα.

«Γιατί αυτούς κι όχι εσένα;» ψιθύρισα.

Ο αδερφός μου, που τα δάχτυλά του δεν ακουμπούσαν πλέον

το μαχαίρι, στράφηκε με απορημένο ύφος προς το μέρος μου. «Ορίστε;»

«Γιατί τον Νέρωνα και τον Δρούσο κι όχι εσένα; Αφού είναι ασφαλέστερο για τον αυτοκράτορα να έχει δύο διαδόχους αντί για έναν, δε θα ήταν ακόμα καλύτερα να έχει τρεις;»

Ο Καλιγούλας συνοφρυώθηκε για λίγο, και στη συνέχεια μου χαμογέλασε αβίαστα. «Ο Δρούσος και ο Νέρων είναι άντρες, Λιβίλλα. Δεκαέξι και δεκαεπτά χρονών. Σε λίγο καιρό, θα οριστούν χιλίαρχοι στον στρατό. Είναι έτοιμοι να γίνουν διάδοχοι. Εγώ είμαι μόλις έντεκα, μην το ξεχνάς, και στα μάτια του κράτους δεν έχω γίνει ακόμη άντρας».

Εγώ, όμως, δεν μπορούσα να καταλάβω πώς κατάφερε να το αποδέχεται έτσι ήρεμα, οπότε επέμεινα. «Καλά, δε σε ενοχλεί;»

«Κάθε άλλο, αδερφούλα μου», απάντησε εκείνος, χαμηλώνοντας τον τόνο της φωνής του, έτσι ώστε σχεδόν να μην ακούγεται, καθώς απομακρυνόμασταν από τυχόν αδιάκριτα αυτιά. «Μη στενοχωριέσαι, γιατί δε ζηλεύω ούτε τον Νέρωνα ούτε τον Δρούσο για την τύχη που τους βρήκε χωρίς να την αναζητήσουν. Μάλιστα, διόλου δε θα μου άρεσε να βρισκόμουν στη θέση τους. Η Αυλή είναι επικίνδυνο μέρος, όπως είμαι σίγουρος πως έχεις ήδη καταλάβει. Ο Νέρων και ο Δρούσος θα πρέπει να έχουν τον νου τους. Η κάθε τους λέξη, η κάθε τους κίνηση, θα εξετάζεται διεξοδικά, και θα πρέπει να αντιμετωπίσουν τις παλίρροιας και τα ρεύματα της Αυλής του αυτοκράτορα με ιδιαίτερα μεγάλη προσοχή».

Το βλέμμα μου στράφηκε πρώτα στον Νέρωνα και τον Δρούσο, που είχαν εμπλακεί προθυμότερα σε διάλογο με τον αυτοκράτορα –άραγε, ήταν ικανοί να φερθούν με την προσοχή που θεωρούσε απαραίτητη ο Καλιγούλας; – και, στη συνέχεια, στο ματωμένο ίχνος στο δάπεδο, το οποίο ήταν το μόνο που απέμεινε από έναν Ρωμαίο ευγενή. Στις πυκνές σκιές παραπέρα, ο πολίαρχος Σηιανός έστεκε με τα μπράτσα του σταυρωμένα, επιθεωρώντας την αίθουσα.

«Και να έχεις τον νου σου σε εκείνον», ψιθύρισε ο Καλιγούλας στο πλευρό μου. «Δε θα πάψει να αναρριχάται, μέχρι να ξεπερά-

σει ακόμα και τον ίδιο τον Δία». Παρατήρησα τον Σηιανό για λίγο ακόμη, κι ύστερα έριξα μια γρήγορη, κλεφτή ματιά στον αδερφό μου, που ήδη είχε απορροφηθεί στη συζήτησή του με τη Δρουσίλλα. Έτσι, στράφηκα κι εγώ στην Αγριππίνα, στο άλλο μου πλευρό, όμως εκείνη παρακολουθούσε με προσοχή τον διάλογο των διαδόχων με τον αυτοκράτορα, λες και θα μπορούσε να αντλήσει χρήσιμες πληροφορίες, έτσι όπως συνήθιζε να κάνει στη βίλα. Ουσιαστικά, είχα απομείνει ολομόναχη, και το μόνο που μπορούσα να κάνω ήταν να κοιτάζω τον αυτοκράτορα, τον ηλικιωμένο ηγεμόνα που είχε μόλις ορίσει τους αδερφούς μου διαδόχους του, και τον Σηιανό, ο οποίος έμοιαζε τόσο άνετος στο μισοσκόταδο, που θα νόμιζε κανείς πως ήταν ολόκληρος καμωμένος από σκιές.

Οπότε, με έπιασε και πάλι εκείνο το ρίγος.

**Όλοι ξέρουν το όνομά του.
Όλοι νομίζουν ότι ξέρουν την ιστορία του.**

Ρώμη, 37 μ.Χ. Ο αυτοκράτορας είναι στα τελευταία του. Κανένας δε γνωρίζει πόσος χρόνος τού απομένει. Ο αγώνας για την εξουσία ξεκινάει.

Οταν ο ασθενής Τιβέριος ρίχνει την οικογένεια του Καλιγούλα στη μάχη για τη διαδοχή, σε μια προσπάθεια να επαναφέρει την τάξη, θα αλλάξει τη μοίρα της αυτοκρατορίας και θα δημιουργήσει έναν από τους πλέον διαβόητους τυράννους της Ιστορίας, τον Καλιγούλα. Αλλά ο τελευταίος ήταν πραγματικά τέρας;

Ξεχάστε όλα όσα νομίζετε ότι ξέρετε. Και αφήστε τη Λιβίλλα, τη μικρότερη αδερφή και έμπιστη του Καλιγούλα, να σας αφηγηθεί τι συνέβη πραγματικά. Πώς ο ήρεμος και τρυφερός αδερφός της έγινε ο πιο δυνατός άνθρωπος στη γη. Και πώς, με ψέματα, φόνους και προδοσίες, η Ρώμη άλλαξε για πάντα...

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-2957-1

9 786180 129571

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 21424

ΓΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΜΕ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ